

В. В. Пономаренко,
заступник директора
наукової бібліотеки ім. М. Максимовича

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ МИХАЙЛА МАКСИМОВИЧА –
ПРОВІДНИЙ ДУХОВНИЙ ОСЕРЕДОК
ЧНУ ІМ. Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

*Бібліотеки – це той храм,
де завжди народжується
і зберігається духовність.*

Василь Сухомлинський

Просвітництво і духовна культура формуються в суспільстві разом з накопиченням досвіду поколінь, що передається, зберігається і збагачується новими надбаннями людства. Важливу роль у цьому процесі відіграє саме освіта, зокрема освітні заклади і їх інформаційні скарбниці – бібліотеки.

Сьогодення ставить перед закладами освіти конкретні завдання, які полягають не лише у наданні ґрунтовних знань з певних предметів, але й у формуванні різнобічно розвиненої, духовної, морально зрілої особистості, готової відповісти на виклики сучасного життя [1 ; 161-162].

Метою мого повідомлення є розкриття важливих аспектів культурно-просвітницької роботи наукової бібліотеки. Її складові сприяють розвитку й вихованню моральних якостей особистості, розвивають почуття гуманізму, орієнтації на українську культуру, мову, національно – патріотичні традиції, формує у молоді позитивне ставлення до загальнолюдських цінностей та залучає до читання якісної літератури.

Особливе місце у прищепленні моральних і духовних цінностей, розкритті та пропаганді фондів наукової бібліотеки ім. М. Максимовича ЧНУ ім. Б. Хмельницького посідають різнопланові і багатогранні книжково-ілюстративні виставки, огляди літератури, бесіди, презентації книг, відеолекторії, екскурсії, творчі зустрічі, Дні інформації. При плануванні і організації виставок та просвітницьких заходів беруться до уваги ювілейні і знаменні дати, враховується тематика наукових конференцій, які проходять

в університеті, значимі у житті суспільства і країни події року, тощо. Культурно-просвітницька робота постійно проводиться в тісному контакті із студентами та викладачами університету. Серед особливих завдань наукової бібліотеки згідно з «Концепцією виховання дітей та молоді в національній системі освіти» – є завдання формування духовності особистості і всебічного розвитку фахівця [2].

Завжди актуальними у науковій бібліотеці імені Михайла Максимовича є традиційні методи культурно-просвітницької роботи – виставки, що розкривають духовну культуру особистості, звичаї і традиції нашого народу, національний характер. Так, до прикладу, у 2015 році у рамках проекту відзначення 420-ї річниці від дня народження визначного державотворця, дипломата, славетного гетьмана України Богдана Хмельницького відділ культурно-просвітницької роботи підготував цикл виставок під назвою «Гетьман Богдан Хмельницький – творець Української козацької держави»:

- «Богдан Хмельницький – видатний полководець та патріот України»;
- «Богдан Хмельницький – державотворець та військовий діяч»;
- «Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького»;
- «Богдан Хмельницький в історії України»;
- «Жінки славетного гетьмана: цікаві факти».

У час, коли наша молода незалежна держава переживає нелегкі часи становлення, шліфування волі, духовних цінностей, спрямованих на виховання справжніх патріотів, бібліотека має всебічно популяризувати і підтримувати втілення в життя ідей національної самосвідомості та великої любові до власного народу, країни. Порушуючи ці проблеми, бібліотека має використовувати наочну рекламу не лише під час організації книжкових виставок, а й в ході проведення масових заходів. Яскравим свідченням цьому є ряд заходів, проведених спільно з ННІ, факультетами, присвячених

національно-визвольним змаганням: «Пам'ятай про героїку Крут!». Студенти навчально-наукового інституту іноземних мов, економіки і права, ФОПІУСу активно долучилися до справи патріотичного виховання і глибокого вивчення історії власного народу. Перегляд фільму з документальним наповненням, змістовна виставка, міні-лекція працівника бібліотеки надзвичайно зацікавили молодь. Питання, які виникали під час перебігу заходу свідчили про свідому громадянську позицію і обізнаність у історичних подіях країни.

Поезія класика новітньої української поезії, громадського діяча, академіка Національної академії наук України Бориса Ілліча Олійника завжди сучасна. 80-річний ювілей – показник мудрості, а в творчості – зрілого пера. Студенти університету з великим задоволенням переглянули презентацію про творчий і життєвий шлях Бориса Ілліча «Поет мислячий, гострий, глибокий», виставку творів та прослухали цікаву і змістовну розповідь бібліотекарів.

Значне місце в процесі виховної роботи належить спілкуванню бібліотекаря зі студентом. Саме спілкуванню, яке базується на принципах партнерства, взаєморозуміння та поваги. Адже трансформація суспільного ладу зумовлює глибоку кризу духовності. Для її викорінення необхідна спільна невпинна співпраця, яка веде до самовдосконалення, збагачення інформаційного багажу, постійного творчого пошуку бібліотекаря.

Працівники наукової бібліотеки ім. М. Максимовича гідно репрезентують її діяльність на загальноуніверситетському рівні. Не чекаючи викликів часу, самі шукають складові успіху для досягнення мети як провідного осередка культури й духовності.

Стали популярними серед користувачів нашої книгозбірні нові методи роботи з користувачами: цікаві й незвичні заходи по відзначенню Міжнародного дня чаю, Щастя, Радості, Поезії, підкріплені смачними частуваннями та сувенірами. Здавалося б, буденні речі, а настільки захопили

наших студентів, що ті залишали вдячні відгуки і фотографувалися на згадку, пропонуючи бібліотеці і надалі працювати так креативно і самовіддано.

Певною мірою покращило роботу сектору культурно-просвітницької роботи використання мультимедійних ресурсів. Відеолекторії з переглядом фільмів, приурочених до знаменних дат, подій в історії України, презентацій та використання звукових фонограм, художніх репродукцій, підсилюють ефект виховання студентської молоді.

Розгорнуті на сайті бібліотеки тематичні віртуальні виставки не залишають нікого байдужим:

- «Вічна пам'ять загиблим, слава – героям»;
- «До Міжнародного дня Голокосту»;
- «Наукова палітра ЧНУ ім. Б. Хмельницького»;
- «Україна у світі наукових відкриттів»;
- «До 365-річчя від дня утворення Української козацької держави».

Документальна наповненість книжкових виставок, презентації, брейринги, літературні квести, лекції, бесіди, години пам'яті, зустрічі з відомими особистостями краю, України – це неповний перелік форм і методів культурно-просвітницької роботи наукової бібліотеки.

Створенню позитивного іміджу та затребуваності бібліотеки сприяли заходи з нагоди професійного свята – Всеукраїнського дня бібліотек. Блок заходів: «Бібліотека – відкритий доступ до кожного користувача», покликаних відновити колишній інтерес до книги, зацікавити читача інноваційними методами, проходив вперше. Орієнтування сучасної молоді на аудіовізуальну інформацію допомогло нам змінити формат подачі матеріалів: відеопрезентація «Усі дороги ведуть до бібліотеки» у вестибюлі університету, основним завданням якої було коротко і образно розповісти про бібліотеки світу, викликала жвавий інтерес студентів і викладачів.

Тематичні викладки «Гаряча десятка: 10 найкращих художніх творів», гумористична гра «Запитай у бібліографа», виставка фонду рідкісних видань «Бібліотечні раритети – вісники старовини» – це далеко не повний перелік заходів, які стали приємним відкриттям для наших користувачів.

Наукова бібліотека не залишилася осторонь такої хвилюючої і трагічної сторінки в історії нашої держави, як Революція Гідності на Майдані та розгортання військових подій в зоні АТО. Серед учасників цих подій багато черкашан, зокрема студентів університету. Силами працівників сектору культурно-просвітницької роботи було розгорнуто експозиції, тематичні викладки, які відтворюють ці трагічні сторінки в історії України:

- «Миттєвості війни на Сході»;
- «Небесна сотня – ви тепер святі»;
- «Україна – територія Гідності й Свободи».

Діяльність наукової бібліотеки впродовж 2015 року була спрямована на виховання високих моральних цінностей. Засідання «Клубу цікавих зустрічей» наукової бібліотеки і надалі збирає непересічних особистостей краю. Об'єктом чергової презентації творчого доробку стала книга кандидата історичних наук, відомого краєзнавця Степана Горошка «Тріумф сучих синів», де автор розкрив власне бачення трагедії українського селянства в 1929-33 років у контексті історії. Джерельною базою цієї наукової розвідки стали нововиявлені архівні документи і матеріали, а також спогади й свідчення очевидців голоду 1932-33 років. До участі у презентації були запрошені студенти навчально-наукового інституту історії і філософії, і учні школи-гімназії №31, які вступили з автором в цікавий діалог.

У стінах нашої книгозбірні вперше відбулося знаменне дійство – нагородження лауреатів премії імені Михайла Максимовича за краєзнавчі дослідження. Директор департаменту інформаційної діяльності та

комунікацій з громадськістю ЧОДА С. Л. Пасічник вручив премії переможцям в двох номінаціях: індивідуальній М.І. Борщу за працю «З вершин славетних Черкащан. Краєзнавчі нариси, вірші, поеми» та в номінації авторський колектив Н. В. Кукса та Я. Л. Діденко за працю «Чигиринщина в подорожніх нотатках відомих особистостей ХІХ – ХХ століття». Директор наукової бібліотеки імені Михайла Максимовича Голиш Г. М. був удостоєний звання «Почесний краєзнавець України». Окрасою заходу став гурт «Барви», у виконанні якого прозвучало кілька пісенних дарунків. Розлогу і колоритну виставку про славетних земляків та історію рідного краю підготували працівники сектору культурно-просвітницької роботи наукової бібліотеки.

Національно-патріотичне виховання є складовою виховного процесу роботи бібліотеки та університету, головною метою якого є набуття студентами соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємовідносин, формування особистісних рис громадянина Української держави. Василь Андрійович Симоненко – непересічна особистість, доля якого навіки вписана в історію українського народу своєю стійкою і сміливою громадянською позицією. Наукова бібліотека провела цикл заходів ознаменованих назвою «Лицар нескореного покоління», присвячених 80-річчю від дня народження витязя української поезії, журналіста, діяча руху опору, відомого шістдесятника. В стінах книгозбірні пройшли конкурси читців Симоненківської поезії серед студентської молоді під гаслом «Незгасна зоря України». Назавжди вкарбуються в свідомість кожного українця полум'яні рядки безсмертної поезії незламного борця за незалежність.

Наукова бібліотека не залишилася осторонь відзначення 70-ї річниці з дня Великої Перемоги. «Слава переможцям, вічна слава загиблим» – саме під таким гаслом зібрала книгозбірня ветеранів та дітей війни. Ті далекі

події 1941-1945 років дуже тісно перегукуються з сучасним перебігом так званої «гібридної» війни на Сході України. Гинуть люди, молоді хлопці, гине справжній цвіт нації, знищуються підприємства, руйнуються сім'ї, нівелюється духовність. Про все це з великим болем говорили сивочолі ветерани. Вони плекають щирю надію на те, що ще матимуть можливість радіти мирному небу над головою. Відрадою для кожного з них стали рядки поезій, написаних студентами університету. А мелодії тих літ нагадали шановним гостям їх молоді буремні роки. Наостанок студенти подарували ветеранам духм'яний бузок і тюльпани, – як справжній символ свята й перемоги.

Постать уславленого українського діяча, Великого Митрополита, єпископа Української Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького, зібрала у стінах наукової бібліотеки зацікавлених у відродженні національної духовності юнаків, дівчат, представників різних релігійних конфесій міста. Форма спілкування у вигляді пізнавального діалогу, фотодокументальних свідчень, жвавих обговорень, відкрила аудиторії ім'я Андрея Шептицького у новому, ще не дуже знаному широкому загалу, світлі. Як справжній патріот, благодійник, видатний релігійний діяч, Великий Митрополит завжди опікувався долями тих, хто потребував допомоги. Стійка державницька політика Андрея Шептицького дратувала керівні органи СРСР. Попри всі ці перепони, Митрополит Шептицький залишався для українського народу духовним світочем віри і великої любові. І на сьогодні його ім'я є свідченням жертвовної праці заради спасіння власного народу.

Студентська літературна студія «Крила», очолювана її незмінною натхненницею – В. Л. Штангеевою та письменниками Черкащини, й надалі вікриває широкому загалу нові літературні імена. Шліфується перо молодих пегасів і відточується слово вже більш досвідчених колег. В цікавій і

невимушеній атмосфері пізнають вершини поетичної майстерності користувачі бібліотеки.

Таким чином, заходи, які постійно проводить наукова бібліотека, надають можливість студентам, працівникам бібліотеки і всім бажаючим знайомитися з цікавими, талановитими особистостями нашого краю, відкривати нові, маловідомі імена. Допмагаючи нашому користувачеві знайти себе, стати гармонійно розвиненою, самодостатньою особистістю, бібліотекарі знаходяться в постійному творчому пошуку. Це вкотре доводить, що наукова бібліотека ім. М. Максимовича насправді є провідним духовним осередком ЧНУ ім. Б. Хмельницького.

Література

1. Цимбалюк С. Роль бібліотеки як інформаційного ресурсу у формуванні культури і духовності особистості / С. Я. Цимбалюк, Г. Л. Павленко // Бібліотеки та інформаційні ресурси у сучасному світі науки, освіти та культури : матеріали наук.-практ. конф., Севастополь, 7-10 жовтня 2013 року. – Севастополь, 2013. – С. 161-167.

2. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. Сутність національного виховання [Електронний ресурс] // Академічна гімназія Харківської міської ради : Web-сайт. – Ел. текст. дані. – Режим доступу: http://gymnasium45.edu.kh.ua/vihovna_robota/. – 22.02.2016.